

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES (EXP. 22Q000353)

QUEIXA RELATIVA A LA COOPERACIÓ MUNICIPAL INTERNACIONAL (Acord d'amistat i col·laboració entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

El 22 de febrer de 2022 el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat pel manteniment de l'acord d'amistat i col·laboració entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv.

Exposava el següent:

Fa més de setanta anys que el poble palestí s'enfronta a una violència sistemàtica per part de l'Estat d'Israel, que mitjançant polítiques d'expulsió, colonialisme i apartheid busca quedar-se les seves terres i els seus recursos, fent fora a les persones palestines que hi viuen. Es donen bombardejos periòdics contra la població de Gaza que assassinen milers de palestins, incloses centenars de criatures, i la contínua usurpació de terres i habitatges de Cisjordània, per imposar un règim d'apartheid en expansió permanent que és una font constant de conflictes al Mashrek. Israel és un estat que discrimina les persones per raó d'ètnia i de religió. Darrerament, ha fet un pas més en la repressió de la societat civil palestina i considera "terroristes" les principals organitzacions palestines de monitoratge i defensa dels drets humans.

Israel només pot continuar imposant aquest règim d'apartheid gràcies a la complicitat i els silencis internacionals que li permeten mantenir relacions polítiques, econòmiques, culturals, esportives i diplomàtiques amb tot el món, com si es tractés d'un estat democràtic. El poble palestí ha fet una demanda clara: "trenqueu vincles amb Israel fins que es respectin els nostres drets". Com va passar amb la Sud-àfrica de l'Apartheid, l'aïllament internacional d'un règim que vulnera els drets fonamentals pot ser clau per acabar amb l'ocupació de Palestina.

Tel-Aviv, la capital d'aquest règim, és la ciutat des d'on s'aproven les lleis discriminatòries i es decideixen les tàctiques militars, ja que és la seu del Ministeri de Defensa. Tel-Aviv aplica totes les lleis d'Apartheid, discriminant a la població palestina del municipi.

Fa molts anys que el moviment de solidaritat amb Palestina a Barcelona demana que es trenqui l'acord d'amistat i cooperació amb la ciutat de Tel-Aviv, signat el 24 de setembre de 1998, amb la participació del municipi de Gaza, que s'emmarcava en l'anomenat Procés d'Oslo. En aquest gairebé quart de segle, s'ha constatat que aquell procés només ha servit perquè Israel imposés fets consumats, amb expansió de les colònies, el mur de l'apartheid, el bloqueig i els bombardejos contra la Franja de Gaza. El mateix Ajuntament admet a la seva pàgina web que: "el foment de la col·laboració entre les societats de totes tres ciutats, per raons derivades del conflicte, mai s'ha pogut dur a terme". Però, l'acord continua vigent segons confirma l'actual equip de govern, encara que l'Ajuntament de Tel-Aviv va trencar relacions amb Gaza el 1998. Tanmateix, Israel continua utilitzant l'acord, anomenat d'agermanament, per mostrar els llaços i la relació amb la capital catalana, com es pot comprovar al seu portal web.

Cal destacar que un dels projectes més importants de la cooperació directa entre Barcelona i Gaza, la construcció del parc *Barcelona Peace Park*, ha estat bombardejat en dues ocasions per Israel. Aquest fet, però, no va impedir que la cooperació de la ciutat de Barcelona amb l'Estat d'Israel s'aprofundís, ja que es va posar en marxa un segon acord amb Tel-Aviv per promoure el "desenvolupament del comerç, les inversions i les activitats econòmiques en conjunt".

D'altra banda, el promotor de la queixa afegeix que no és necessari mantenir vigent l'acord amb Gaza per mantenir relacions de cooperació amb aquesta ciutat. Gaza rep suport tècnic i econòmic per part de l'Ajuntament de Barcelona al marge d'aquest agermanament. Hi ha una cooperació directa amb l'Ajuntament de Gaza i una cooperació que es canalitza a través de les organitzacions de cooperació de la ciutat mitjançant projectes.

El ciutadà manifesta que l'acord d'amistat i cooperació va ser signat directament per l'alcalde de Barcelona sense consultar el ple municipal i sense el suport de la ciutadania de Barcelona. Actualment, fins a 105 entitats de la ciutat de Barcelona s'ha adherit a la campanya impulsada per la coalició Prou Complicitat amb Israel i Lafede.cat per reclamar a l'Ajuntament de Barcelona que trenqui l'acord. Entenen que aquest acord reforça la impunitat dels crims d'Israel contra el poble palestí.

Així mateix, el Consell Municipal de Cooperació Internacional de Barcelona es va pronunciar el 20 de maig de 2021 reclamant que es trenqui aquest agermanament. L'alcalde de Gaza també s'ha adreçat a les autoritats de Barcelona en el mateix sentit.

Actuacions fetes

Aquesta actuació de la Sindicatura de Greuges de Barcelona s'emmarca en valorar l'efectiu compliment de les previsions establertes a l'article VI -Cooperació municipal internacional- de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat. En aquesta disposició s'estableix que:

- 1. Les ciutats fomenten el coneixement mutu dels pobles i les cultures.*
- 2. Les ciutats signatàries es comprometen a cooperar amb les col·lectivitats locals dels països en vies de desenvolupament en els àmbits de l'equipament urbà, la protecció del medi ambient, la salut, l'educació i la cultura, i a implicar-hi el nombre més gran possible de ciutadans i ciutadanes.*
- 3. Les ciutats inciten en particular els actors econòmics a participar en programes de cooperació per tal d'associar-hi tota la població i desenvolupar un sentiment de solidaritat i de plena igualtat entre els pobles, que vagi més enllà de les fronteres urbanes i nacionals.*

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a la **Direcció de Relacions Internacionals** i a la **Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El 21 de març de 2022 es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El 29 de setembre de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada.

L'escrit esposa el següent:

1. Els acords d'amistat o col·laboració entre Barcelona i altres ciutats

Actualment, els acords d'amistat o col·laboració entre Barcelona i uns municipis s'estableixen mitjançant els anomenats *Memorandum of Understanding* (en endavant

MOU). Per a impulsar-los, es requereix, en primer lloc, un acord entre les parts que exigeix una voluntat política amb un mandat, un àmbit d'actuació, uns temps i uns recursos. Generalment, per tal que els MOU siguin fructífers equips tècnics d'ambdós municipals (en el cas de l'Ajuntament de Barcelona, hi participen les Direccions de Justícia Global i de Relacions Internacionals) mantenen diàlegs i construeixen relacions de confiança mútua, identifiquen temes d'interès comú i els respectius governs municipals els validen.

Com a resultat d'aquests intercanvis, es redacta un breu acord que, en el cas dels relatius a cooperació internacional, acostumen a abraçar uns 3-5 àmbits d'actuació. De vegades, els MOU s'acompanyen, en annex, d'un projecte per a desenvolupar-los o full de ruta. Els MOU entren en vigor un cop validats pels serveis jurídics i les alcaldies d'ambdós ajuntaments. Acostumen a tenir una vigència d'entre 3 i 4 anys.

Des de 2015, l'Ajuntament de Barcelona ha deixat de signar agermanaments, com el de Barcelona amb Tel-Aviv i Gaza, pel fet que la seva condició *sine die* acabava resultant, en nombrosos agermanaments, buits d'activitat per manca d'interès polític o falta de vigència de les condicions per les quals havien estat concebuts. La política de l'Ajuntament de Barcelona, des del 2015, substitueix els agermanaments per acords limitats en el temps (MOU), que es poden renovar si les parts així ho consideren.

En aquest sentit, **molts agermanaments han quedat sense contingut i romanen com un acord del passat¹**. Pel que fa al trencament o finalització d'aquests acords, habitualment es contempla que **una o les dues parts que l'han subscrit puguin deixar-lo sense vigència quan així ho considerin (subsidiàriament alcaldia pot fer-ho), independentment de les respectives motivacions per fer-ho**. Però, històricament l'Ajuntament no ha liquidat jurídicament cap agermanament i la política que s'ha aplicat ha estat de donar-los per suspesos en aquells moments en què s'ha detectat manca de respecte als drets humans a la ciutat agermanada. En aquesta situació es troben, per exemple, ciutats agermanades com Sant Petersburg, a Rússia.

Així mateix, la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional ha demanat informe a la Direcció de Serveis Jurídics de l'Ajuntament de Barcelona, que, mitjançant la Direcció de l'Àrea de Règim Jurídic, n'ha emès un sobre la *Viabilitat jurídica de suspendre o deixar sense efecte agermanaments de Barcelona amb ciutats amb governs que no compleixin els principis de respecte dels drets humans*.

---

¹ Tots els destacats són propis.

Les conclusions de l'informe són les següents:

1. Amb caràcter general, els acords d'agermanament entre ciutats són **acords internacionals no normatius (AINM)**, que contenen declaracions d'intencions o estableixen compromisos d'actuació de contingut polític, tècnic o logístic, i **no constitueixen fonts d'obligacions internacionals ni es regeixen pel dret internacional²**.
  2. Una valoració adequada sobre la possibilitat de la suspensió o revocació unilateral d'aquests acords requereix una anàlisi jurídica individualitzada de cadascun d'ells. Només així es podrà descartar que de les seves clàusules no se'n deriven obligacions o responsabilitats jurídiques concretes a complir per part de l'Ajuntament, ni del dret internacional ni tampoc de drets interns.
  3. L'òrgan municipal competent per suspendre o revocar l'acord d'agermanament és el competent per subscriure'l, ja sigui per raó de la matèria, de la quantia o de la naturalesa plurianual de la despesa. Subsidiàriament, ho serà l'Alcaldia.
  4. A l'expedient, s'hi ha d'incorporar almenys un informe que justifiqui l'oportunitat de la suspensió o revocació, un informe jurídic de l'òrgan que la proposi i, en el cas que doni lloc al reconeixement i liquidació de drets i obligacions o despeses de contingut econòmic, un informe dels serveis d'intervenció municipal.
  5. Una vegada adoptat l'acord de suspensió o revocació, se n'ha de remetre una còpia al Ministeri d'Assumptes Exteriors, Unió Europea i Cooperació per a la seva inscripció al registre administratiu corresponent.
- 2. “Declaració davant l'ofensiva a gran escala contra el poble palestí: contribuïm a una pau justa basada en el respecte als drets humans”, del Consell Municipal de Cooperació Internacional**

A la Declaració, aprovada el 20 de maig de 2021, es demana a l'Ajuntament de Barcelona que redobli els seus esforços de defensa dels drets humans i de pau a la regió amb la societat civil. **Insta a trencar l'agermanament amb Tel-Aviv**, a pressionar al govern per l'embargament de la venda d'armes a Israel i a desplegar la diligència deguda respecte dels drets humans de la compra pública de l'Ajuntament.

L'Ajuntament, a través de la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional i amb la signatura de la tinenta d'alcaldia responsable de cooperació i justícia global,

---

² Més endavant analitzarem la tipologia, les característiques i els efectes d'aquests acords.

envià còpia de la Declaració al Govern espanyol, esperonant-lo perquè aixequés l'embargament a la venda d'armes a Israel.

D'altra banda, la Declaració acompanya, justifica i anima a augmentar les actuacions que ja està duent a terme l'Ajuntament a través de la seva política de justícia global i cooperació.

Es pot resumir com segueix:

La política de justícia global i cooperació internacional de l'Ajuntament de Barcelona ha estat intensa pel que fa a la cooperació amb el poble palestí. Ha augmentat durant els dos darrers mandats, s'ha reorientat cap a una visió de "justícia global" en lloc de "desenvolupament", observant també les relacions de poder, de subalternitat, de vulneració dels drets humans, i del dret internacional d'individus, col·lectius i pobles. S'ha vist beneficiada per l'assignació del 0,7% dels fons propis a aquesta política durant els dos mandats i s'ha configurat principalment a través de les vies següents:

- a) Suport financer a través de subvencions per concurrència pública als projectes del teixit d'ONG amb seu a Barcelona i llurs contraparts palestines, així com subvencions també directes a institucions multilaterals com UNRWA que operen a territoris palestins.
- b) La cooperació directa tècnica amb els Ajuntaments de Betlem i de Gaza. Actualment, s'està parlant amb l'ajuntament de Nablus.
- c) Relacions institucionals amb **denúncies públiques** de la situació de violència, injustícia i desplegament **d'un sistema segregatiu per motiu d'ètnia, nacionalitat i religió molt semblant al de l'Apartheid sud-africà**.
- d) La introducció de criteris de drets humans en els plecs de contractació de l'Ajuntament, amb efectes també sobre les empreses que operen en territoris palestins ocupats (TPO). Enguany, les empreses licitadores de l'Ajuntament ja han de signar una clàusula de dignitat per la qual assegurin que no violen els drets humans, ni elles ni les seves subsidiàries en països tercers, sota un nou paradigma de contractació pública amb visió de drets humans a escala extraterritorial.
- e) Així mateix, l'Ajuntament decideix reforçar la cooperació tècnica amb l'Ajuntament de Gaza. Crea el Grup de Treball de Palestina dins del Consell Municipal de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona. I també impulsa el Grup d'Experts/es en Contractació Pública per assessorar el desplegament de la diligència deguda pel que fa a les empreses que violin el dret internacional, com les que Nacions Unides detalla en la seva llista publicada el febrer del 2020, amb 112 empreses que operen en territoris palestins ocupats.

3. Actuacions derivades de l'acord d'amistat i col·laboració entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv

Actualment, l'acord d'amistat i col·laboració entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv **està inactiu**.

El **context** en què va fonamentar-se aquest acord, tal com succeeix amb tants acords d'agermanaments subscrits per l'Ajuntament, **ja no existeix**. Els contactes que es realitzen puntualment entre Tel-Aviv i Barcelona es produeixen per iniciatives autònomes des de departaments i alguns representants institucionals de Tel-Aviv o Barcelona (iniciatives no recollides per aquest acord), tal com es produeixen en ciutats de tot el món de forma dispersa i no concentrada.

D'altra banda, en el cas de la cooperació bilateral Barcelona-Gaza, sí que hi ha un mandat del Pla Director de la Cooperació vigent per desplegar la cooperació amb ciutats de Cisjordània i la Franja de Gaza. A la pràctica, s'ha desplegat amb intensitat amb les ciutats de Betlem a Cisjordània i de la ciutat de Gaza a la Franja.

4. Previsió municipal respecte de la continuïtat de l'acord

La previsió municipal respecte de l'acord d'amistat triangular és que romanguí inactiu. Com en els darrers anys, **no s'impulsaran projectes a tres bandes entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv**. Tot i això, la cooperació bilateral de Barcelona amb Gaza continua vigent, està prevista en el Pla Director actual, i és possible que continuï essent ciutat prioritària per a la cooperació de Barcelona en el nou exercici de planificació (nou Pla Director) previst pel 2023-26. El conveni amb la UNRWA també és vigent el 2022. I el suport a les ONG de Barcelona que treballen ara mateix a Gaza (Metges del Món, Creart, etc.) és viu. Durant el 2022, l'alcalde de Gaza ha visitat diferents implementacions d'infraestructures gestionades per l'Ajuntament de Barcelona, amb l'acompanyament de la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional.

CONSIDERACIONS

Atenent la informació aportada per la persona promotora de la queixa i les respostes dels òrgans afectats, la Sindicatura de Greuges de Barcelona comparteix un seguit de consideracions, organitzades en els següents nou apartats:

1. Legitimitat de la persona promotora de la queixa, en representació de la Coalició "Prou Complicitat amb Israel" i LaFede.cat.
2. La signatura de l'acord d'amistat entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv el 1998.
3. Naturalesa jurídica dels acords d'agermanament.
4. Els Acords de Pau d'Oslo i el canvi de les circumstàncies.
5. Posicionament d'Amnistia Internacional sobre les vulneracions dels drets humans a la zona.
6. Pronunciament del Parlament de Catalunya sobre el crim d'apartheid contra el poble palestí.
7. Pronunciament de la Comissió de Presidència, Drets de Ciutadania, Participació, i Seguretat i Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona.
8. Possible situació d'apartheid que pateix el poble palestí.
9. Síntesi de les principals consideracions.

1. Legitimitat de la persona promotora de la queixa, en representació de la coalició Prou Complicitat amb Israel i Lafede.cat

La persona promotora de la queixa forma part de les 105 entitats de la ciutat de Barcelona que s'han adherit a la campanya impulsada per la coalició Prou Complicitat amb Israel i Lafede.cat per reclamar a l'Ajuntament de Barcelona que trenqui l'acord d'agermanament entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv.

La Sindicatura de Greuges de Barcelona s'ha de preguntar si aquesta persona i aquestes entitats estan legitimades per plantejar una queixa en aquest sentit. La resposta ens l'aporta el Tribunal Europeu de Drets Humans mitjançant la seva sentència en el cas *Baldassi i d'altres contra França*, de l'11 de juny de 2020.

El TEDH afirma: "par. 78:...aquestes accions...fan referència a un **assumpte d'interès general**, el respecte del dret internacional públic per part de l'Estat d'Israel i la situació dels drets humans en els territoris palestins ocupats, i s'inscriuen en un debat molt actual...; par. 79:...es tracta d'un **assumpte d'interès públic**".

Per tant, la Sindicatura de Greuges de Barcelona considera que la persona promotora de la queixa, i les entitats representades, tenen plena legitimitat en la seva acció, ja que estan exercint el seu dret a la llibertat d'expressió i d'opinió sense fer cap apel·lació a la violència, a l'odi o a la intolerància. En defensa d'un assumpte d'interès públic plantegen la necessitat de revocar l'acord d'agermanament entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv, posant en dubte l'efectiu compliment del dret internacional dels drets humans i del dret internacional humanitari envers el poble palestí.

Per tant, no es tracta d'una queixa que vagi en contra de cap persona o col·lectiu, sinó que, essencialment, persegueix garantir el respecte i l'efectivitat del dret internacional dels drets humans i del dret internacional humanitari, i que s'apliquin les conseqüències que se'n derivin -en aquest cas, respecte d'un acord municipal d'agermanament- en cas d'incompliments.

2. La signatura de l'acord d'amistat entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv el 1998

L'any 1998 va signar-se l'acord d'amistat i col·laboració entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv. Aquest acord d'agermanament té el seu origen en la Conferència de Ciutats de la Mediterrània, celebrada l'any 1995 a la nostra ciutat. En el marc d'aquesta conferència, l'alcalde de Barcelona i l'enviat especial de la UE al conflicte del Pròxim Orient van acordar la implicació de la ciutat de Barcelona en els esforços per aconseguir la pau a la regió, en el marc dels **Acords d'Oslo**.

En el protocol signat per les tres ciutats, sense la participació de la ciutadania, s'expressa el **suport als Acords de Pau d'Oslo** i s'acorda intercanviar experiències i coneixements sobre gestió municipal, desenvolupar iniciatives conjuntes de caràcter cultural, fomentar la col·laboració entre les societats de totes tres ciutats, i impulsar projectes de cooperació que contribueixin al desenvolupament i a la millora de les condicions de vida dels ciutadans de Gaza.

Les dificultats del procés de pau al Pròxim Orient, i en concret del conflicte palestí-israelià, han fet que les accions concertades entre les tres parts no s'hagin pogut dur a terme. No obstant això, Barcelona manté relacions ambdues ciutats per separat.

3. Naturalesa jurídica dels acords d'agermanament: Acord internacional no normatiu

La figura de l'agermanament es planteja com una fórmula flexible i oberta de cooperació, no sotmesa a les dificultats que a vegades comporten les relacions diplomàtiques entre estats. Consisteix a elevar al més alt nivell les relacions

institucionals entre ciutats. El seu valor afegit consisteix, precisament, en el fet que els vincles es manifesten sempre des de l'àmbit local, no reservats de forma exclusiva als vincles institucionals tradicionals.

Segons la *Guia de l'Agermanament: un primer pas cap a l'acció internacional del municipi*³, els agermanaments són una peça clau per a la **participació dels municipis i la seva ciutadania** en l'àmbit internacional. Aquests comporten un seguit d'activitats basades en l'acostament de realitats que repercuteixen de manera positiva en el coneixement mutu, el diàleg i el respecte a la diversitat. Quan parlem d'agermanaments, no podem limitar-nos a les activitats tradicionals com l'intercanvi en termes socials, esportius o culturals. Cal tenir en consideració aquelles accions que permeten al municipi millorar les polítiques públiques i influir en qüestions com el desenvolupament local, la promoció d'actius del territori o la protecció del patrimoni, entre altres.

Els inicis dels agermanaments tenen lloc després de la Segona Guerra Mundial, entre aquells pobles, majoritàriament de França i Alemanya, que havien estat enfrontats durant el conflicte bèl·lic. A mitjans dels anys seixanta s'hi inclouen països de l'est i de fora del continent europeu, amb acords entre entitats locals del nord i sud basats en la cooperació i la solidaritat. Alhora, i a mesura que avançaven les dècades, han anat apareixent nous formats basats en acords de tres o més municipis.

En aquest sentit, i a partir de la classificació establerta per la *Federació Espanyola de Municipis i Províncies* (FEMP)⁴, es determinen quatre tipus d'agermanaments:

- *Agermanaments de reconciliació*: l'origen d'aquesta tipologia rau en els intercanvis realitzats entre ciutats alemanyes i franceses després de la Segona Guerra Mundial.
- *Agermanaments de comprensió*: entre ciutats amb trets culturals i històrics distants, i sovint enfrontats. L'origen es troba en els intercanvis entre municipis de l'Europa Occidental i l'Europa Central-Oriental durant la guerra freda.
- *Agermanaments europeïstes*: s'estableixen entre ciutats europees en el context d'integració europea.
- *Agermanaments de cooperació*: de caràcter solidari en el context Nord-Sud.

---

³ DIPUTACIÓ DE BARCELONA: *Guia de l'Agermanament: un primer pas cap a l'acció internacional del municipi*. Elaborat per l'Oficina d'Europa i Estratègia Internacional, Direcció de Relacions Internacionals, juny 2017.

⁴ Classificació disponible a FEMP (1998): *Los hermanamientos en Europa. Guía práctica*. Madrid, Federación Española de Municipios y Provincias.

Podríem considerar que l'acord d'amistat entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv responia inicialment a una tipologia mixta d'agermanament de reconciliació, de comprensió i de cooperació.

Pel que fa a la seva naturalesa jurídica, estem davant d'un **acord internacional no normatiu**. Això significa, en primer lloc, que no és un tractat internacional –ni pretén ser-ho- i, per tant, no vincula a tots els poders de l'estat.

En segon lloc, analitzant el contingut d'aquest acord podem apreciar que som davant un compromís formal entre ens locals, que es du a terme i s'assumeix de forma unilateral per tots ells, dins de les seves competències. D'aquesta manera, aquest acord adquireix la naturalesa de contracte, lliurement consentit, entre els signataris (Barcelona, Gaza i Tel-Aviv).

De forma més rigorosa, podem apreciar que aquest compromís revesteix la forma de *conveni interadministratiu d'àmbit transnacional fruit d'un projecte de cooperació emprès de forma mancomunada per una sèrie de ciutats*. Això comporta unes determinades característiques:

- I. L'acord és un conveni interadministratiu d'àmbit transnacional, font exclusivament d'obligacions entre les entitats signatàries, en la mesura en què manca de caràcter de tractat internacional i només dona lloc a compromisos. Aquest acord és un instrument basat en la capacitat de vinculació convencional, fins i tot transnacional, de les entitats locals.
- II. L'acord és el fruit d'un projecte de cooperació local internacional emprès de forma mancomunada per les ciutats de Barcelona, Gaza i Tel-Aviv, que autoritza els ens locals a cooperar internacionalment sempre dins del marc i de les condicions que estableixin les lleis. Així, des del punt de vista jurídic, els compromisos adquirits no són obligacions internacionals assumides pels estats, sinó obligacions que, de forma unilateral, assumeix cada ciutat signatària com a derivació de la seva participació en un projecte de cooperació local internacional en què ha decidit integrar-se.

Aquest conveni interadministratiu d'àmbit transnacional, fruit d'un projecte de cooperació local internacional, genera compromisos entre els signataris a partir del moment en què reuneix tots els elements que són propis de les obligacions jurídiques, tant respecte als signataris –tenen capacitat jurídica per obligar-se -, com en el contingut –expressen la voluntat comuna de les parts signatàries cap a unes determinades conductes a seguir -.

Aquests compromisos adquirits per les ciutats signatàries haurien de tenir diferents efectes derivats de la vinculació que comporten:

- i. *Efecte horitzontal entre les ciutats signatàries*: Si bé és veritat que les obligacions assumides per les ciutats signatàries tenen la naturalesa d'obligacions personalíssimes - que només poden ser complides per cada una d'elles -, el seu incompliment pot donar lloc a accions per part de la resta de ciutats signatàries, en l'exercici de la seva funció objectiva de garants del compliment de l'estipulat en l'acord.
- ii. *Efecte vertical entre la ciutat signatària i la seva pròpia ciutadania*: La ciutadania, com a beneficiària que hauria de ser de les diferents estipulacions que conté l'acord, són persones legitimades per a sol·licitar el seu compliment, la seva suspensió i també la seva revocació.

Els acords d'agermanament poden establir una data per a la seva finalització o que siguin diversos factors (desaparició de l'objecte o canvi de les circumstàncies) els que aboquin a la seva revocació. Per analitzar aquest punt ens és necessari referir-nos al context en què va adoptar-se l'acord d'amistat entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv, en el marc dels Acords de Pau d'Oslo.

4. Els Acords de Pau d'Oslo i el canvi de les circumstàncies

El 13 de setembre del 1993, després de mesos de negociacions secretes a Noruega, Yasser Arafat, líder de l'Organització per a l'Alliberament de Palestina (OLP) i Yitzhak Rabin, primer ministre de l'Estat d'Israel, van signar a Washington D.C. una declaració de principis en què es reconeixen mútuament i es comprometen a tirar endavant futures negociacions de pau per aconseguir una resolució pacífica del conflicte palestino-israelià.

Els Acords d'Oslo, signats el 1993, s'emmarquen en un procés de pau que va començar a Madrid el 1991. En aquesta època es va produir el reconeixement de l'Estat de Palestina per l'ONU i la primera intifada contra l'ocupació. **Els Acords preveïen cinc anys per assolir un acord de pau permanent, però no es va aconseguir.** L'any 2000 es va tornar a intentar amb els Acords de Camp David. Però tampoc es va obtenir. No hi va haver acord ni en el retorn de les persones refugiades, ni a l'estatut de Jerusalem, ni als ajustos territorials, ni a les qüestions de seguretat israelianes.

Als Acords d'Oslo no es va reconèixer la totalitat de Cisjordània com a regió autònoma palestina i la van fragmentar en tres zones:

- Zona A: sota control civil i militar de l'Autoritat Nacional Palestina.
- Zona B: sota control civil palestí però sota control militar palestino-israelià.
- Zona C: sota control civil i militar israelià.

A més, des del 2002, Israel ha aixecat tota una sèrie de murs, bloquejos, llocs fronterers d'encreuament i zones restringides per separar les zones i el conjunt de Cisjordània d'Israel. Els anomenats murs tenen un doble objectiu: facilitar els trajectes i les comunicacions entre els assentaments dels colons israelians i torpedinar la llibertat de moviment de la població palestina, aïllant-la a les dues primeres zones, sense que amb prou feines puguin tenir accés a res més.

És evident que el Procés d'Oslo no ha aconseguit assolir la pau "justa, duradora i integral" que va prometre. La seva incapacitat per posar fi a l'ocupació israeliana del territori palestí i obtenir un autogovern palestí real ha impulsat la violència, la inestabilitat i les violacions generalitzades del dret internacional humanitari i del dret internacional dels drets humans. Com a resultat, la vida al territori palestí ocupat està cada cop més marcada per la pobresa i la desesperança.

El cost humà del **fracàs dels Acords d'Oslo** i del conflicte palestino-israelià és enorme. El territori palestí ocupat es troba actualment en una crisi humanitària i de desenvolupament causada per l'ocupació que comporta, entre altres: l'annexió il·legal de Jerusalem est; l'expansió d'assentaments jueus a Cisjordània; el bloqueig de Gaza; i el fracàs de la resolució de l'estatus de milions de persones palestines refugiades. En comptes d'una pau negociada amb el suport de la comunitat internacional, s'ha vist afavorida, amb efectes desastrosos, una cultura de la impunitat i l'*statu quo* actual de l'ocupació israeliana.

Va ser en el context dels acords d'Oslo que es va fer l'agermanament entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv. Fracassats aquests acords, és evident que el context en el qual va produir-se l'agermanament ha canviat de forma radical.

Ens correspon veure ara si aquest canvi de circumstàncies pot afectar o no la vigència de l'acord d'agermanament entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv. Ens hem de plantejar si és d'aplicació o no la clàusula *rebus sic stantibus* per determinar la revocació de l'acord d'agermanament objecte de la queixa. A forma d'exemple, podem citar diverses ciutats europees que han trencat els seus agermanaments amb ciutats russes. Glasgow, Lieja, Coimbra, Oxford, Nottingham, Agen o Karlsruhe han trencat els seus vincles amb municipis russos després de la invasió d'Ucraïna.

El principi del *rebus sic stantibus* es correspon amb una visió dinàmica del Dret com alguna cosa que requereix ser permanentment revisat, recreat, reelaborat o reformulat

per adaptar-lo als nous contextos en què ha de ser aplicat. D'acord amb aquesta concepció, el Dret apareix com un fenomen històric, el dinamisme del qual radica en ser permanentment actualitzat i contextualitzat. Per tant, la flexibilitat seria una característica essencial de l'experiència jurídica.

Aquest principi implica prestar atenció al contingut de les relacions jurídiques i no només a la seva forma i, en conseqüència, plantejar-se la qüestió de la justícia o de la injustícia de les exigències que se'n deriven, no en abstracte, sinó en un determinat context.

S'ha de buscar un equilibri harmònic entre el principi general de vinculació, formulat com *pacta sunt servanda* (s'ha de complir el pactat) i la possibilitat excepcional, i sota determinades condicions, d'admetre la reversibilitat d'un acord. Això és el reconeixement de determinats efectes jurídics a l'alteració sobrevinguda i no prevista de les circumstàncies concurrents en el moment de la celebració de l'acord. En aquest cas, el fracàs dels Acords de Pau d'Oslo.

L'aplicació de la clàusula *rebus sic stantibus* és una vàlvula de seguretat i respon indiscutiblement a una necessitat. El canvi de circumstàncies és un mecanisme d'equilibri pel compliment de les obligacions. Si hi ha un canvi fonamental en les circumstàncies que comporti un canvi radical de les obligacions assumides, qualsevol de les parts podria invocar la caducitat de l'acord. Pel que fa a l'acord d'amistat objecte d'aquesta queixa podem constatar que aquesta caducitat ja ha estat manifestada pels representants de la ciutat de Gaza.

La Sindicatura de Greuges de Barcelona considera que aquest canvi de circumstàncies de *per se* ja constitueix motiu suficient perquè l'Ajuntament de Barcelona revoqui l'acord d'amistat entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv. En aquesta resolució també analitzarem les possibles violacions dels drets humans envers la població palestina. Ho farem utilitzant informes d'Amnistia Internacional, pronunciaments del Parlament de Catalunya i de la Comissió de Cooperació de l'Ajuntament de Barcelona, i fent una anàlisi sobre el possible crim d'apartheid que pateix el poble palestí.

5. Posicionament d'Amnistia Internacional sobre les vulneracions dels drets humans a la zona

Amnistia Internacional s'ha preocupat en diversos informes, al llarg de la seva història, sobre la situació dels drets humans en el conflicte palestino-israelià. En el seu darrer

informe⁵ arriba a la conclusió que des de la seva creació el 1948, Israel persegueix una política d'establir i mantenir una hegemonia demogràfica jueva i maximitzar-ne el control sobre la terra en benefici de la població israeliana jueva alhora que restringeix els drets de la població palestina i impedeix que les persones refugiades palestines tornin a casa seva. El 1967, Israel va ampliar aquesta política a Cisjordània i la Franja de Gaza.

Amnistia Internacional ha analitzat el propòsit d'Israel de crear i mantenir un sistema d'opressió i de dominació sobre la població palestina i n'ha examinat els components clau: fragmentació territorial, segregació i control, desposseïció de terres i propietats, i negació de drets econòmics i socials. L'organització ha arribat a la conclusió que aquest sistema constitueix *apartheid*. També ha documentat actes il·legals comesos per Israel contra la població palestina amb la intenció de mantenir aquest sistema, com trasllats forçosos, detencions administratives i tortures, homicidis il·legítims, negació de llibertats bàsiques i persecució. Amnistia Internacional arriba a la conclusió que aquests actes formen part d'un **atac sistemàtic i generalitzat contra la població palestina i constitueixen el crim de lesa humanitat d'apartheid**.

Segons Amnistia Internacional, Israel ha de desmantellar aquest cruel sistema i la comunitat internacional ha de pressionar perquè ho faci. Els qui posseeixen jurisdicció sobre els delictes comesos per mantenir aquest sistema han d'investigar-los.

Entre les **diverses recomanacions** que fa en el seu informe, Amnistia Internacional recomana als **actors no estatals**, entre altres mesures:

- **Fer servir totes les eines polítiques i diplomàtiques** de què disposin per garantir que les autoritats israelianes implementen les recomanacions formulades en aquest informe, i garantir que els drets humans són centrals en tots els acords bilaterals i multilaterals amb les autoritats israelianes, fet que inclou exercir la diligència deguda per a assegurar-se que no contribueixen a mantenir el sistema d'apartheid.
- Reconèixer públicament que s'estan cometent a Israel i als TPO crims internacionals, inclòs el crim d'*apartheid*.

Podem apreciar que aquestes recomanacions s'han seguit pel Parlament de Catalunya i per la Comissió de Cooperació de l'Ajuntament de Barcelona.

---

⁵ AMNISTIA INTERNACIONAL: *Israel's apartheid against palestinians. Cruel system of domination and crime against humanity*, MDE15514122, febrer 2022.

6. Pronunciament del Parlament de Catalunya sobre el crim d'*apartheid* contra el poble palestí

El 16 de juny de 2022, mitjançant Resolució 399/XIV del Parlament de Catalunya, sobre la situació a Palestina, (250-00559/13), la Comissió d'Acció Exterior, Transparència i Cooperació va debatre i aprovar el següent text⁶:

1. El **Parlament de Catalunya reconeix** públicament que el sistema que aplica Israel als Territoris ocupats és contrari al dret internacional i que, d'acord amb l'article 7.2.h de l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional, es pot considerar un **crim d'*apartheid***.

2. El Parlament de Catalunya condemna la vulneració dels drets humans i totes les pràctiques equivalents a l'*apartheid* contra el poble palestí.

...

5. El Parlament de Catalunya demana al Govern, i es compromet al seu torn a fer el mateix, que ni doni cap suport ni presti cap ajuda o assistència que puguin contribuir a mantenir la situació dels territoris ocupats. Per tant, li demana que utilitzi totes les eines possibles dins les seves competències per a garantir, d'una banda, que les autoritats israelianes implementin en els territoris ocupats les recomanacions dels informes d'Amnistia Internacional i Human Rights Watch, i, de l'altra, que els **drets humans es posin en el centre de tots els acords bilaterals i multilaterals amb les autoritats israelianes**, amb la diligència deguda per assegurar-se que no contribueixen a mantenir un sistema equivalent a l'*apartheid*...".

Si bé l'any 2021, el Consell Municipal de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar la "Declaració davant l'ofensiva a gran escala contra el poble palestí: contribuïm a una pau justa basada en el respecte als drets humans", abans, l'any 2017, també ho va fer la Comissió de Presidència, Drets de Ciutadania, Participació, i Seguretat i Prevenció.

---

⁶ La Proposta de resolució sobre la situació a Palestina va ser presentada pel **Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana**, el **Grup Parlamentari de la Candidatura d'Unitat Popular -Un Nou Cicle per Guanyar-** i el **Grup Parlamentari d'En Comú Podem**, i les esmenes presentades pel **Grup Parlamentari Socialistes i Units per Avançar**.

7. Pronunciament de la Comissió de Presidència, Drets de Ciutadania, Participació, i Seguretat i Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona

La Comissió de Presidència, Drets de Ciutadania, Participació, i Seguretat i Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona, l'11 d'abril del 2017 va adoptar una proposició amb contingut institucional on afirmava, entre altres coses, que:

“...Israel ha fet cas omís a la resolució 242 del Consell de Seguretat que va demanar la fi d'aquesta ocupació i ha incomplert les seves obligacions i responsabilitats jurídiques derivades del Quart Conveni de Ginebra relatiu a la protecció de les persones civils en temps de guerra així com les que es deriven d'altres tractats contemplats en el marc del dret internacional consuetudinari com el Pacte pels Drets Civils i Polítics i el Pacte pels Drets Econòmics, Socials i Culturals. La construcció d'assentaments i del Mur en els territoris ocupats per part d'Israel i el bloqueig imposat sobre Gaza han estat declarats contraris al Dret Internacional dels Drets Humans en diferents ocasions per part de les Nacions Unides així com per part de les institucions de la Unió Europea i la Cort Internacional de Justícia.

L'Ajuntament de Barcelona té una llarga trajectòria de compromís amb els drets humans com a drets universals i fonament de la garantia de la dignitat de les persones, com a principis inexcusables en l'impuls d'unes relacions internacionals que promoguin la justícia global. Si el **1998 Barcelona es va agermanar amb Gaza i Tel-Aviv**, va ser precisament pel convenciment que les ciutats s'han d'implicar a fons en promoure una pau justa i duradora basada en la legalitat internacional. No obstant això, **des d'aquella data les violacions dels drets de la població palestina no han fet més que agreujar-se**. En aquest sentit, ja l'any 2008 el Consell Municipal de Cooperació (integrat per representants de l'ajuntament i entitats de la ciutat) va emetre un comunicat en què demanava la “fi immediata del bloqueig il·legal de la Franja de Gaza i el compliment del dret internacional”. Nou anys més tard aquell bloqueig il·legal es manté.

A escala internacional, durant els últims anys hi ha hagut múltiples pronunciaments d'institucions internacionals crítics amb les violacions dels drets humans per part del govern d'Israel i a favor del reconeixement dels drets del poble palestí: la resolució 2334 del Consell de Seguretat del passat 23 de desembre de 2016 reitera un cop més que la construcció d'assentaments als territoris ocupats és contrària al dret internacional i insta als estats i institucions a separar i distingir en les seves relacions entre el territori de l'Estat d'Israel i els territoris ocupats des de 1967; ... la Cort Internacional de Justícia va

sentenciar l'any 2004 que el dret a la lliure determinació del poble palestí és universalment reconegut i els drets a l'autodeterminació i el retorn dels refugiats són drets inalienables del poble palestí i que l'exercici d'aquests drets són una condició indispensable per una pau justa i duradora; Amnistia internacional i Human Rights Wacht, ha denunciat repetidament crims de guerra i violacions greus de drets humans contra la població palestina comesos en el context de les operacions militars israelianes i el control i confinament de la població, la construcció dels assentaments il·legals a Cisjordània (incloent-hi Jerusalem Est) i el bloqueig il·legal de la Franja de Gaza i ha demanat que no es facin negocis que afectin els territoris palestins ocupats; ... Finalment, l'any 2014 el Congrés de Diputats va votar, amb 319 vots afirmatius d'un total de 322, en favor del reconeixement d'un estat palestí independent.

Les reiterades advertències de la comunitat internacional no han trobat resposta per part de l'Estat d'Israel que no ha fet més que intensificar la construcció d'assentaments dins de territoris palestins...

Per tot això, ... acorda:

... 2. Condemnar l'ocupació israeliana i les polítiques de colonització dels territoris palestins i l'espoli, explotació i esgotament de les riqueses i recursos naturals palestins, incloses les terres i l'aigua i **es compromet a evitar que l'Ajuntament de Barcelona tingui qualsevol tipus de complicitat amb aquesta ocupació, violació dels drets humans i espoli de recursos...**

8. Reconèixer la legitimitat d'iniciatives i campanyes no violentes promogudes per la societat civil palestina i internacional per reivindicar la defensa dels drets humans i del dret internacional humanitari a Palestina..."

Així, en el marc d'aquesta situació, el Consell Municipal de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona es compromet a: ... **Instar l'Ajuntament a què desmantelli l'acord triangular entre Barcelona, Tel Aviv i Gaza city**, que el seu dia es va signar durant el mandat de l'alcalde Joan Clos, per articular un nou acord amb Gaza que promogui un nou posicionament associat a la democràcia, la pau i la cooperació.

Aquests pronunciaments del Parlament de Catalunya i del Consell Municipal de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona es fonamenten en les imputacions de comissió del crim d'*apartheid* per part de les autoritats israelianes contra el poble palestí. Per situar-nos millor, la Sindicatura de Greuges de Barcelona

considera que li correspon fer una anàlisi, malgrat que sigui sumària, sobre la possible situació d'*apartheid* que pateix el poble palestí.

8. Possible situació d'*apartheid* que pateix el poble palestí

La situació d'ocupació i colonialisme, essent contrària al dret internacional, comporta alhora serioses conseqüències cap a la dignitat humana, individual i col·lectiva, del poble palestí. Reiteradament, des de diverses instàncies nacionals i internacionals s'ha denunciat la manca de respecte al Dret internacional per part d'Israel cap al poble palestí, així com les greus violacions del Dret internacional dels drets humans i del Dret internacional humanitari, ordenades i comeses per membres del govern i de l'exèrcit israelians. Ara bé, ja al segle XXI, si fem un balanç històric d'aquesta situació d'ocupació i de colonialisme, moltes d'aquestes vulneracions no s'haurien produït sense comptar amb les **complicitats d'estats** i d'**altres actors** de la societat internacional⁷. Aquest silenci comporta una clara omissió del paper de garants dels qui els correspon vetllar pel respecte de la legalitat internacional. En aquest sentit, convé, doncs, analitzar les polítiques segregacionistes i les violacions de drets (A); el crim d'*apartheid* (B); l'*apartheid* comès per Israel (C); i la necessitat d'una resposta davant de l'*apartheid* (D).

A) Polítiques segregacionistes i violació de drets

El poble palestí, tant a Israel com als Territoris Palestins Ocupats, està sotmès a un règim opressiu que el condemna de viure en condicions que vulneren els drets humans bàsics. És un **sistema de polítiques, pràctiques i lleis** que divideix la població segons criteris ètnics, que determina condicions i nivells de vida diferents per a la població palestina i per a la jueva.

S'han traçat una sèrie de **barreres físiques i legals** que discriminen de manera sistemàtica el poble palestí. La barrera física més visible és el mur de separació que travessa Cisjordània, mur que ha estat qualificat de "tanca de seguretat" per les autoritats israelianes. Al seu pas envolta ciutats i viles palestines, desmembrant comunitats i separant les persones de les seves terres de cultiu, els seus llocs de treball i d'escoles i hospitals, a les quals només tenen accés després de travessar un sistema de portes i de permisos d'entrada, summament restringit. Alhora, altres comunitats palestines queden aïllades a conseqüència de l'expansió dels assentaments jueus, comunicats entre si a través d'un sistema de carreteres d'ús

---

⁷ <http://www.russelltribunalonpalestine.com/en/wp-content/uploads/2010/11/Concluding-Statement-RTOP-London-22-November-2010.pdf>

exclusiu per a jueus. Més del 38% del territori de Cisjordània està ocupat per assentaments, zones militars i reserves naturals israelianes a les quals els palestins tenen vedat l'accés.

Totes aquestes barreres físiques que divideixen i separen la població palestina de la població jueva condemnen a la primera a sobreviure en espais reduïts, sense accés als seus propis recursos naturals, com, per exemple, l'aigua; així, són un exemple de les moltes mesures implementades pel govern d'Israel destinades a dividir la població segons criteris ètnics. Per això, el mur de Cisjordània -la construcció del qual va ser declarada il·legal per la Cort Internacional de Justícia en la seva Opinió Consultiva de l'any 2004⁸- és una prova evident de la política discriminatòria i segregacionista implementada per Israel contra el poble palestí.

Però aquesta política segregacionista és molt més que una barrera física, i no només afecta la població de Cisjordània, sinó també els habitants de Jerusalem, de la Franja de Gaza i els palestins d'Israel (representen el 20 per cent de la població total d'aquest estat), que veuen negats i vulnerats els seus drets humans bàsics. Es tracta també, clarament, d'una barrera legal que discrimina i sotmet a violacions constants dels drets humans i del dret humanitari a la població palestina. Recentment, des de diverses instàncies s'està denunciant l'existència d'un crim d'*apartheid* contra el poble palestí.

B) El crim d'apartheid

Però què és l'*apartheid*? Segons la **Convenció Internacional sobre la Repressió i el Càstig del Crim d'*Apartheid*** aprovada per les Nacions Unides el 1973⁹, es tracta d'aquelles polítiques i pràctiques de segregació i discriminació racial o ètnica que es practicaven a Sud-àfrica entre 1948 i 1990: una sèrie d'actes inhumans comesos per tal d'instituir i mantenir la dominació d'un grup ètnic o racial de persones sobre qualsevol altre grup, i oprimir-lo sistemàticament. D'acord amb la Convenció, aquests actes inhumans, dirigits cap a un grup ètnic o racial en concret, consisteixen en:

- L'assassinat;
- Els atemptats greus contra la integritat física o mental, la llibertat o la dignitat;
- El sotmetiment a tortures o a penes o tractes cruels, inhumans o degradants;
- La detenció arbitrària i la presó il·legal;

---

⁸ Es pot trobar aquesta opinió consultiva a: <https://www.dipublico.org/cij/doc/148R.pdf>

⁹ <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2002/1426.pdf>

- La imposició deliberada de condicions d'existència que hagin de portar la seva destrucció física;
- Les mesures legislatives o d'un altre ordre destinades a impedir la seva participació en la vida política, social, econòmica i cultural del país, i a crear deliberadament condicions que n'impedeixin el ple desenvolupament, especialment denegant als seus membres el dret al treball, el dret a formar sindicats, el dret a l'educació, el dret a sortir del seu país i a tornar-hi, el dret a una nacionalitat, el dret a la llibertat de circulació i de residència, el dret a la llibertat d'opinió i d'expressió, i el dret a la llibertat de reunió i associació pacífiques;
- Les mesures destinades a dividir la població segons criteris racials;
- L'explotació del treball, i
- La persecució de les organitzacions i les persones que s'oposen a aquest règim.

L'apartheid és un crim de lesa humanitat: un crim que, a causa de la seva gravetat, posa en perill la pau i la seguretat internacionals i ofèn la humanitat en conjunt, i no només les persones que el pateixen. Com a tal, està subjecte a dos principis que el diferencien dels delictes comuns. Un d'ells és el *principi de jurisdicció universal*, que comporta la possibilitat de jutjar els responsables de cometre'l, basant-se exclusivament en la seva naturalesa, sense tenir en compte la nacionalitat de l'acusat o de la víctima, ni el lloc on es va cometre el delicte. L'altre és el *principi d'imprescriptibilitat penal*: els crims de lesa humanitat han de ser perseguits i els seus autors jutjats, sense importar el moment en què aquests es van cometre. És a dir, el seu enjudiciament no té cap limitació en el temps, com sí que tenen altres delictes.

Aquest crim de lesa humanitat, que en principi s'aplicava al cas sud-africà, on es va generar el concepte *apartheid* (significa literalment "separació" en llengua afrikaner), ha estat després recollit en altres tractats internacionals, com l'Estatut de la Cort Penal Internacional¹⁰. Això demostra que la persecució d'aquest crim continua vigent i cal evitar la creació i el manteniment d'altres règims basats en polítiques discriminatòries.

C) L'apartheid comès per l'Estat d'Israel

Tornant al que passa avui als Territoris Palestins Ocupats i al mateix Israel, es pot observar que la població palestina viu una situació de permanent discriminació, que es reflecteix en una sèrie de polítiques, pràctiques i lleis, que determinen condicions i nivells de vida diferents per a la població palestina i per a la jueva. Es poden citar

---

¹⁰ [http://www.un.org/spanish/law/icc/statute/spanish/rome_statute\(s\).pdf](http://www.un.org/spanish/law/icc/statute/spanish/rome_statute(s).pdf)

molts exemples que deixen en clar aquesta situació, tant a Israel com als Territoris Palestins Ocupats.

Així, a Israel, destaquen l'existència de sectors separats per a jueus i palestins a l'habitatge i l'ensenyament; l'establiment a la legislació de privilegis a favor dels nacionals jueus i l'exclusió dels ciutadans àrabs israelians de l'accés a la terra; les diferències en els índexs de mortalitat infantil i d'esperança de vida de la població jueva i no jueva; la negació del dret dels desplaçats i refugiats palestins a tornar i recuperar les terres; la manca de protecció i recursos judicials efectius contra actes discriminatoris cap a la població palestina, o l'aplicació de diferents lleis penals a jueus i palestins, que imposen detencions més prolongades i càstigs més greus als palestins que als israelians pels mateixos delictes.

Per la seva banda, als Territoris Palestins Ocupats, cal constatar pràctiques com els "assassinats selectius" -veritables execucions extrajudicials- d'activistes palestins a mans de les Forces de Defensa Israelianes; les limitacions i prohibicions als viatges dels palestins que necessiten permisos per desplaçar-se per Cisjordània i viatjar a Jerusalem oriental; l'ús freqüent de diverses formes de detenció administrativa; l'aplicació de lleis diferents a colons jueus i a palestins; la desigualtat en la distribució dels recursos hídrics en detriment dels palestins; les diverses mesures que modifiquen la composició demogràfica d'aquests territoris, o la demolició d'habitatges de ciutadania palestina. Tot aquest entramat de pràctiques i polítiques, se sosté en una legislació que no només afavoreix la població jueva, sinó que discrimina greument la població palestina.

Aquesta situació ha estat documentada i denunciada per les **Nacions Unides**, que, a través de diferents òrgans i mecanismes, com el **Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació Racial**, el **Comitè dels Drets de l'Infant** o el **Relator Especial sobre la situació dels drets humans als Territoris Palestins Ocupats des del 1967** -entre altres-, han denunciat la greu discriminació de què és víctima el poble palestí.

Aquestes mesures i moltes altres que pateixen diàriament els palestins, a més de tenir conseqüències desastroses a l'economia, la salut, l'educació, l'habitatge i el nivell de vida, **configuren un crim: el d'apartheid**. Aquest crim de lesa humanitat se suma a l'ocupació i al colonialisme que pateix des de fa dècades el poble palestí.

D) Necessitat de resposta davant de l'apartheid

La Sindicatura de Greuges de Barcelona considera que tot l'anteriorment referenciat ens hauria de portar a reflexionar sobre quina és la posició que adopta la societat civil, els governs -municipals, autonòmics i estatal- i la comunitat internacional en conjunt, i

sobre com reacciona -o no- davant aquest règim opressiu. Tal com va passar amb Sud-àfrica, s'haurien de posicionar clarament contra aquest i denunciar l'existència d'un sistema que discrimina la població i la separa per ètnies, creant ciutadans i persones de primera i segona categoria.

Moltes de les mesures incloses en el Programa d'Acció contra l'*Apartheid*, adoptat per les Nacions Unides el 1983, poden servir d'exemple a seguir en el cas que ens ocupa. Entre aquestes, és fonamental exigir a Israel el compliment del que estableix la Cort Internacional de Justícia segons la seva opinió consultiva sobre la construcció d'un mur als Territoris Palestins Ocupats; el compliment de les normes i obligacions establertes pel dret internacional humanitari; el compliment del que estableixen les Observacions Finals als informes presentats per Israel als òrgans de vigilància dels tractats, i trencar qualsevol vincle amb autoritats estatals o municipals que permeti legitimar el règim d'*apartheid* que es practica contra el poble palestí.

Si s'apliquen aquestes mesures, en un esforç conjunt de diferents actors de la comunitat internacional, aquest règim que practica clarament un crim d'*apartheid* contra un sector de la població, tal com va passar amb Sud-àfrica, es pot capgirar. Per això, cal continuar denunciant el que succeeix a Israel, exigir responsabilitats per les violacions als drets humans, i exigir el respecte de les normes destinades a la protecció de totes les persones, sense distincions de cap mena.

D'aquesta manera, podem concloure que el manteniment de vincles amb autoritats municipals o estatals israelianes que legitimen la prolongació de l'ocupació i el colonialisme a Palestina comporta una complicitat en la configuració progressiva d'un crim d'*apartheid* contra els palestins. En aquest sentit, no està de més recordar que Tel-Aviv no és una ciutat qualsevol de l'Estat d'Israel. És la capital d'aquest règim considerat segregacionista i, també, la que aplica totes les lleis nacionals d'*apartheid*, discriminant a la població palestina del municipi.

9. Síntesi de les principals consideracions

Per tal de motivar la nostra decisió, la Sindicatura de Greuges de Barcelona procedirà a sintetitzar les principals consideracions a què ha arribat:

- a) La persona promotora de la queixa, en representació de la Coalició Prou Complicitat amb Israel i Lafede.cat, està legitimat per impulsar la seva acció, ja que exerceix el seu dret a la llibertat d'expressió i opinió sense fer cap apel·lació a la violència, a l'odi o a la intolerància. Actua en defensa d'un assumpte d'interès públic. Com ha manifestat el Tribunal Europeu de Drets

Humans i el mateix Ajuntament de Barcelona, s'ha de "reconèixer la legitimitat d'iniciatives i campanyes no violentes promogudes per la societat civil palestina i internacional per reivindicar la defensa dels drets humans i del dret internacional humanitari a Palestina".

- b) La signatura de l'acord d'amistat i cooperació entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv el 1998 va realitzar-se en el marc dels Acords de Pau d'Oslo. Aquest acord d'amistat i cooperació va ser signat directament per l'alcalde de Barcelona, sense consultar el ple municipal i sense el suport de la ciutadania de Barcelona.
- c) Es tracta d'un acord internacional no normatiu que revesteix la forma de *conveni interadministratiu d'àmbit transnacional fruit d'un projecte de cooperació emprès de forma mancomunada per una sèrie de ciutats*. De les seves clàusules no se'n deriven obligacions o responsabilitats jurídiques concretes a complir per part de l'Ajuntament de Barcelona.
- d) Va ser en el context dels acords d'Oslo que es va fer l'agermanament entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv. Fracassats aquests acords, és evident que el context en què va fer-se l'agermanament ha canviat de forma radical. Si hi ha un canvi fonamental en les circumstàncies que comporti un canvi radical de les obligacions assumides, qualsevol de les parts podria invocar la caducitat de l'acord. Pel que fa a l'Acord d'amistat objecte d'aquesta queixa, podem constatar que aquesta caducitat ja ha estat manifestada pels representants de la ciutat de Gaza. L'Ajuntament de Barcelona admet a la seva pàgina web que: "el foment de la col·laboració entre les societats de totes tres ciutats, per raons derivades del conflicte, mai s'ha pogut dur a terme". Actualment, l'acord d'amistat i col·laboració entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv està inactiu.
- e) Amnistia Internacional, en el seu darrer informe sobre l'*apartheid* contra el poble palestí recomana als **actors no estatals**, entre altres mesures: **fer servir totes les eines polítiques i diplomàtiques** de què disposin per garantir que les autoritats israelianes implementen les recomanacions formulades en el seu informe, i garantir que els drets humans són centrals en tots els acords bilaterals i multilaterals amb les autoritats israelianes, fet que inclou exercir la diligència deguda per a assegurar-se que no contribueixen a mantenir el sistema d'*apartheid*.
- f) El **Parlament de Catalunya** ha reconegut públicament que el sistema que aplica Israel als Territoris ocupats és contrari al dret internacional i que, d'acord

amb l'article 7.2.h de l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional, es pot considerar un **crim d'apartheid**.

- g) La Comissió de Presidència, Drets de Ciutadania, Participació, i Seguretat i Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona es va comprometre a evitar que l'Ajuntament de Barcelona tingués qualsevol mena de complicitat amb l'ocupació, la violació dels drets humans i l'espoli dels recursos palestins, i a instar l'Ajuntament a què desmantelli l'acord triangular entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv. L'alcalde de Gaza també s'ha adreçat a les autoritats municipals de Barcelona en el mateix sentit.

- h) Moltes de les mesures que pateix diàriament el poble palestí (a Israel, a Cisjordània i a Gaza), a més de tenir conseqüències desastroses en l'economia, la salut, l'educació, l'habitatge i el nivell de vida de la població, **configuren un crim: el d'apartheid**. Aquest crim de lesa humanitat se suma a l'ocupació i al colonialisme que pateix des de fa dècades el poble palestí. El manteniment de vincles amb autoritats municipals o estatals israelianes que legitimen la prolongació de l'ocupació i el colonialisme a Palestina comporta una complicitat en la configuració progressiva d'un crim d'*apartheid* contra la població palestina.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió supervisar les actuacions de l'administració municipal.

Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, com no s'ha produït la revocació de l'acord d'Amistat i Cooperació entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv, l'actuació de l'Ajuntament de Barcelona no ha estat eficaç.

No s'ha garantit l'adequat compliment dels compromisos establerts en l'àmbit de la cooperació municipal internacional en relació amb aquest acord d'amistat i cooperació.

La Sindicatura entén que aquesta manca de compliment és doble: per una part, perquè no considera que el canvi de circumstàncies –incompliment dels Acords de Pau d'Oslo- va ser un fet determinant que afectava plenament a la seva vigència; i, per una altra part, perquè no sopesa els compromisos en matèria de drets humans i de respecte de la dignitat humana com a principis inexcusables en l'impuls d'unes relacions internacionals que promoguin la justícia global.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Alcaldia de Barcelona** revoqui l'Acord d'Amistat i Cooperació entre Barcelona, Gaza i Tel-Aviv.
- **Recomanar a l'Alcaldia de Barcelona** que, un cop s'hagi revocat aquest Acord, es remeti remetre una còpia al Ministeri d'Assumptes Exteriors, Unió Europea i Cooperació per a la seva inscripció al registre administratiu corresponent.
- **Recomanar a la Direcció de Relacions Internacionals i a la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional** que revisin exhaustivament els Acords d'Agermanament i dels *Memorandum of Understanding* (MOU) subscrits per l'Ajuntament de Barcelona per tal de determinar si, en algun d'ells, la ciutat contrapart no respecta els drets humans. En aquest cas, es recomana revocar-lo.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.